

Date: 17th December-2025

START UP EKOTIZMLARI MUVAFFAQIYAT OMILLARI

Muhiddinov Muhammadrasulbek

Millat Umid Universiteti

BA- 204 guruh

Fan: Tadbirkorlikva innovatsiyalar

Toshkent-2025

Annotatsiya (Abstrakt): Ushbu ilmiy maqolada start-up ekotizimlarining rivojlanish jarayoni, ularning muvaffaqiyatga erishishida hal qiluvchi omillar, innovatsion infratuzilmalar, inkubatsiya va akseleratsiya dasturlarining roli, shuningdek, O'zbekistonda start-up faoliyatini qo'llab-quvvatlash siyosati batafsil tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: start-up, ekotizim, innovatsiya, akselerator, texnopark, investitsiya, mentorlik, raqobat.

KIRISH

XXI asrda innovatsion iqtisodiyotning asosiy drayverlaridan biri start-uplardir. Start-up ekotizimi deganda tadbirkorlik muhitida mavjud bo'lgan barcha ishtirokchilar: innovatorlar, investorlar, texnoparklar, inkubatsiya markazlari, ta'lim muassasalari va davlat tashkilotlari o'rtasidagi uzviy hamkorlik tushuniladi. Start-uplar nafaqat iqtisodiy o'sishni ta'minlaydi, balki yangi texnologiyalar yaratadi, mehnat bozorida yangi ish o'rinlari hosil qiladi va ijtimoiy muammolarga samarali yechimlar taklif etadi.

ASOSIY QISM

1. Start-up ekotizimining asosiy tarkibiy qismlari Start-up ekotizimining muvaffaqiyati ko'plab omillar birgalikda ishlaganida yuzaga chiqadi. Ularning asosiylari quyidagilardan iborat:

- Innovatorlar: G'oya egalarining kreativ fikrlashi ekotizimning yuragi hisoblanadi.
- Investorlar: Moliyaviy qo'llab-quvvatlashsiz hech bir start-up tez rivojlana olmaydi.
- Texnoparklar va inkubatorlar: Ular texnik yordam, joy, mentorlik va ma'lumotlar bazasini taqdim etadi.
- Davlat siyosati: Imtiyozlar, grantlar va qonunchilik start-uplar uchun zarur bo'lgan barqaror muhitni yaratadi.
- Ta'lim tizimi: Zamonaviy bilimga ega yoshlar start-up ekotizimini kengaytiradi.

2. Start-up muvaffaqiyatining asosiy omillari Start-upning muvaffaqiyati quyidagi mezonlar asosida shakllanadi:

- a) Kuchli jamoa Har bir muvaffaqiyatli loyihaning asosi — kompetent va motivatsiyaga ega jamoa. Jamoa ichidagi rollar aniq taqsimlangan bo'lishi zarur.
- b) Moliyaviy resurslar Investitsiya, grant, venchur kapital, kraudfanding — bularning barchasi start-up o'sishini tezlashtiradi.

Date: 17th December-2025

c) Mentorlik Mentorlar o'z tajribasi bilan ulashib, start-uplarning strategik qarorlarida yo'l-yo'riq ko'rsatadi.

d) Bozor ehtiyojining tahlili Har qanday mahsulot yoki xizmat avvalo bozor ehtiyojini qondira olishi kerak.

e) Innovatsion yechim Start-upning asosiy farqi — yangilik yaratish qobiliyatidir.

3. O'zbekistonda start-up ekotizimining shakllanishi So'nggi yillarda O'zbekistonda start-uplar uchun qulay infratuzilma shakllanmoqda.

Ayniqsa:

(IT Park O'zbekiston)

(Yoshlar texnoparki)

(Innovatsion rivojlanish agentligi)

(Akseleratsiya dasturlari)

(xalqaro inkubatsiya maydonlari)

Bu institutlar yoshlar g'oyalarini amaliy loyihaga aylantirishda muhim rol o'ynamoqda. Shuningdek, davlat tomonidan start-uplarga beriladigan grantlar miqdori yil sayin oshib bormoqda.

4. Jahon tajribasi: muvaffaqiyatli start-uplar modeli Dunyo start-uplari innovatsion iqtisodiyotga ulkan ta'sir ko'rsatmoqda. Masalan:

1. Airbnb - uy-joy ijarasi bozorida inqilob qildi.

2. Uber - transport xizmatlarini raqamlashtirdi.

3. Canva - dizayn sohasini ommaviy va qulay qilib berdi.

Ularning muvaffaqiyati quyidagi omillarga asoslangan: soddalik, mijoz ehtiyojini aniq tushunish, texnologiya asosida yechim yaratish va kuchli marketing.

5. Start-uplarni qo'llab-quvvatlashdagi muammolar Shunga qaramay, start-up ekotizimida ayrim muammolar ham mavjud:

1. Yetarli miqdorda ventchur kapitalning yo'qligi;

2. Ba'zi loyihalarda biznes modelning to'g'ri tanlanmasligi;

3. Jamoalarning uzoq muddat motivatsiyani saqlamasligi;

4. Bozorning cheklanganligi.

Bu muammolarni yechish uchun mahalliy va xalqaro sarmoyadorlarni jalb qilish, ta'lim jarayonini innovatsiyaga yo'naltirish, start-uplar o'rtasidagi hamkorlikni rivojlantirish talab qilinadi.

XULOSA

Start-up ekotizimlarining rivoji — bu har qanday davlatning innovatsion salohiyatini belgilovchi asosiy ko'rsatkichlardan biridir. Kuchli jamoa, kapital, mentorlik tizimi, texnoparklar hamda davlat ko'magining uyg'unlashuvi natijasida muvaffaqiyatli start-uplar paydo bo'ladi. O'zbekiston ham ushbu yo'nalishda so'nggi yillarda jadal rivojlanmoqda va kelajakda milliy start-uplarning xalqaro bozorga chiqish imkoniyatlari yanada kengayishi kutilmoqda.

Date: 17th December-2025

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O‘zbekiston Innovatsion rivojlanish agentligi hisobotlari (2020–2024)
2. IT Park O‘zbekiston statistik ma’lumotlari
3. Startup Genome Global Report (2023)
4. Harvard Business Review – Innovation & Startups (2020–2023)
5. Yevropa Ittifoqining start-up ekotizimi bo‘yicha tahliliy materiallar.

